

Lidingö stads Trygghetsprogram för barn och elever

Gäller samtliga skolformer, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet i kommunal regi

LIDINGÖ STAD

Innehållsförteckning

3 Del I

3 Inledning

3 Innehåll

3 Mål

3 Att arbeta med Trygghetsprogrammet

4 Främjande arbete

6 Förebyggande arbete

6 Upptäckande och åtgärdande arbete

8 Del II

8 Bakgrund till uppdraget

8 Juridisk bakgrund

8 Trygghetsplan

9 Åtgärder vid diskriminering eller kränkande behandling

9 Definitioner

9 Syfte och mål

11 Metoder och genomförande

11 Kännetecknande för ett framgångsrikt arbete

12 Del III

12 Bilaga 1. Läroplaner

18 Läroplan för vuxenutbildningen

18 Bilaga 2. Definitioner

19 Bilaga 3. Definitioner

Del I

Inledning

Lidingö stad har en hög andel trygga barn och elever i sina utbildningsverksamheter. Men vi kan bli ännu bättre. Därför har Lidingö stad tagit fram ett gemensamt Trygghetsprogram för de kommunala utbildningsverksamheterna och annan pedagogisk verksamhet. Syftet med programmet är att alla barn och elever ska känna sig trygga och verksamheterna ska vara fria från diskriminering och kränkande behandling. Där ett tryggt, stödjande och uppmuntrande klimat råder, i en miljö som är fri från diskriminering och kränkande behandling, finns de bästa förutsättningar för varje barn och elev att lära och utvecklas maximalt.

Innehåll

Trygghetsprogrammet består av tre delar. Denna, den första delen, beskriver hur verksamheterna konkret ska arbeta för att utveckla trygghetsarbetet och kan betraktas som en checklista. Del två innehåller bakgrund, syfte, metod och juridisk redogörelse. Den avslutande delen består av bilagor.

Mål

Det övergripande målet med Trygghetsprogrammet är att alla barn och elever ska känna sig trygga i Lidingö stads förskolor, skolor och annan pedagogisk verksamhet. Övriga mål är:

- Tryggheten bland barn och elever ska öka.
- Lidingö stads förskolor, skolor och annan pedagogisk verksamhet ska vara fria från diskriminering och kränkande behandling.
- Antalet elever som upplever sig utsatta för trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling ska minska.
- Elever och personal och vårdnadshavare ska uppleva att verksamheterna utför ett bra arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare till barn i förskolan ska ha god kännedom om förskolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Att arbeta med Trygghetsprogrammet

På varje enhet ska det finnas:

- ett **Trygghetsteam** som jobbar aktivt med trygghetsfrågor och utreder fall av diskriminering och kränkande behandling,
- en **Trygghetsplan** som tydliggör hur arbetet är systematiserat med olika insatser och åtgärder. Här framgår såväl det främjande och förebyggande som det upptäckande och åtgärdande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling,
- särskilda **piloter** som har till uppgift att tillsammans med rektor höja kompetensen kring trygghetsfrågor i personalgruppen. Rektor och piloter erbjuds kontinuerligt stöd och nätverksträffar.

Särskilt fokus ska läggas på:

- **personalens förhållningssätt** - i det ingår att reagera och agera på alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- barn och elevers **delaktighet** och **inflytande** i trygghetsarbete.

Innehåll och aktiviteter nedan ska genomföras. I utbudet av aktiviteter görs urval utifrån lokala förutsättningar och behov.

Främjande arbete

Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har inträffat. Det är grunden i värdegrundsarbetet och för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling och syftar till att skapa en trygg miljö för alla. Det bedrivs långsiktigt och kontinuerligt och är målinriktat. Det främjande arbetet finns med under hela dagen, i undervisningen och all övrig tid. Det präglar personalens förhållningssätt, men utförs också i form av planerade aktiviteter.

- Personalens förhållningssätt - ledarskapet och förhållningssättet är avgörande för att skapa ett tillitsfullt klimat och goda relationer med och mellan barn och elever:
 - ledarskapet ska kännetecknas av positiva förväntningar på alla grupper/klasser och på alla enskilda barn och elever,
 - all personal ska lyssna in och beakta barns och elevers synpunkter och därigenom bjuda in till delaktighet och inflytande,
 - all personal ska följa de riktlinjer, rutiner och regler som finns i staden och på den enskilda enheten samt aktivt delta i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling,
 - all personal har ansvar att tydligt ta avstånd från, reagera och agera vid alla former av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling såväl i undervisning som under den undervisningsfria tiden,
 - all personal ska aktivt reflektera över sitt eget förhållningssätt, normer och värderingar och hur det påverkar undervisning, arbetsmiljö och relationer.

Ovanstående punkter följs upp i det kollegiala lärandet, vid observationer och i medarbetarsamtal.

Aktiviteter

- Relationsfrämjande insatser mellan barn och elever:
 - organiserad rastverksamhet
 - medvetna gruppindelningar och placeringar
 - teambuilding
 - fadderverksamhet
 - temadagar/veckor
 - friluftsdagar
 - aktiv vuxennärvaro på undervisningsfri tid, till exempel gemensamma måltider/fika
- Barns och elevers aktiva medverkan i arbetet - elever ska, med stöd av och i samarbete med vuxna, genomföra olika aktiviteter med syfte att skapa en god atmosfär:
 - barn-, klass- och elevråd
 - elevcafé
 - musikal, teater, kör
 - utställningar, vernissage
 - idrottsaktiviteter
 - skolträdgård

- Värdegrundsarbete - sker kontinuerligt i barn- och elevgrupper och är en stående punkt på dagordningen på barn-, klass- och elevråd:
 - återkommande samtal med barn och elever om normer och värden, jämställdhet, diskriminering och kränkande behandling, nätetik och kränkningar på nätet,
 - återkoppling på skolenkät och trivselundersökning med tillhörande diskussioner.

Forskningen visar att lektioner i så kallad "Livskunskap", elever som kamratstödare samt medling som används som rutin vid konflikter kan vara kontraproduktivt i arbetet för att motverka diskriminering och kränkande behandling.

- Personalutbildning - all personal får utbildning som ökar deras kunskaper om trygghetsarbete:
 - kollegialt lärande utifrån Skolverkets bok *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*,
 - delge och problematisera kring erfarenheter från den egna professionen,
 - kollegiala observationer och rektorsbesök för att iaktta, förhållningssätt, skojbråk, normalisering av beteenden samt kartlägga relationer.
- Ordningsregler:
 - ordningsregler tas fram och följs upp i samarbete mellan personal och elever,
 - ordningsreglerna beslutas av rektor,
 - ordningsreglerna kommuniceras till vårdnadshavare.
- Disciplinära åtgärder - i enlighet med 5 kap, 6–14 §§ skollagen:
 - de disciplinära åtgärderna ska vara kända av barn och elever,
 - personal ska finna stöd i och agera efter dem,
 - de disciplinära åtgärderna ska kommuniceras till vårdnadshavare.

De disciplinära åtgärderna är:

- utvisning ur undervisningslokalen
- kvarsittning
- skriftlig varning
- tillfällig omplacering
- tillfällig placering vid en annan skolenhet
- avstängning
- omhändertagande av föremål

Skolan får bara använda en disciplinär åtgärd om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet utgår från kartläggningar och undersökningar av risker för diskriminering och kränkande behandling som finns i den egna verksamheten. Barn och elever är de verkliga experterna på hur det förhåller sig i den egna verksamheten. Därför ska deras erfarenheter tas tillvara i kartläggningar, analyser och utformning av insatser.

Aktiviteter

- Systematiskt arbete - Aktiva åtgärder:
 - Kartlägga/undersöka
 - trygghetsvandring
 - trygghetsenkät
 - informella samtal med barn och elever
 - samtal/diskussioner/intervjuer kring rådande skolkultur och umgängesformer på nätet i grupper och klasser samt på barnråd, klassråd och elevråd
 - se över attityder, normer och strukturer, fysiska hinder, mönster i elevgrupper, jargong, skojbråk
 - se över attityder, normer, jargong hos personalen
 - Analysera
 - analyserna orsakerna till de risker och hinder som har framkommit i kartläggning/undersökning
 - Åtgärder
 - diskutera åtgärder med barn och elever utifrån kartläggning/undersökning och analys, åtgärderna dokumenteras och genomförs
 - Uppföljning/utvärdering
 - i samtal med barn och elever i lämpliga forum
 - tillsammans med personal på APT
 - i medarbetarsamtal

För att upptäcka risker, särskilt för diskriminering, är det viktigt att också analysera om skolans rutiner, arbetssätt, regler och praxis kan utgöra hinder för allas lika rättigheter och möjligheter. Även personalgruppens samarbete, normer, jargong och kompetens behöver undersökas.

Upptäckande och åtgärdande arbete

Ett framgångsrikt upptäckande arbete är nära kopplat till arbetet med att skapa tillitsfulla relationer. Känner sig barn och elever trygga och säkra på att bemötas med respekt vågar de berätta om sin situation. Det åtgärdande arbetet handlar om att snabbt kunna åtgärda fall av diskriminering och kränkande behandling och säkerställa att det inte händer igen.

Aktiviteter

- Organiserad vuxennärvaro vid utevistelse på förskolan och lektionsfri tid i skolan/rastvakt:
 - baserat på kartläggning/undersökning,

- strukturerade aktiviteter,
 - zonsystem, indelning i områden i skolbyggnaden eller på gården,
 - informella samtal med barn och elever,
 - trygghetssamtal individuellt och/eller i grupp.
- Trygghetsteam:
 - trygghetsteam med blandade yrkeskategorier.
 - Åtgärder vid kränkande behandling och diskriminering - gäller när barn/elever kränker var andra eller när barn/elever blir kränkta av personal:
 - verksamheten följer stadens Riktlinjer vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier,
 - anmälan görs skyndsamt till rektor och huvudman i det digitala verktyget Easit,
 - utredning, åtgärder, uppföljning och utvärdering gäller både den som utsätter och den som blivit utsatt,
 - ärenden handläggs och dokumenteras digitalt i verktyget Easit,
 - alla ärenden ska kommuniceras med berörda vårdnadshavare.

Normaliseringsprocessen kan vara en orsak till att fall av kränkningar inte uppmärksammas.

Del II

Bakgrund till uppdraget

Lärande- och kulturförvaltningens utvärdering av läsåret 2018/2019 visade att andelen elever som upplever att de har blivit utsatta för kränkande behandling ökat och eleverna är mindre nöjda än tidigare med skolans arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Vidare visade utvärderingen att vårdnadshavarna till barn i förskolan har dålig inblick i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Mot bakgrund av utvärderingen har utbildningsnämnden gett lärande- och kulturförvaltningen i uppdrag att upprätta och implementera ett Trygghetsprogram för barn och elever i Lidingö stad som omfattar att motverka diskriminering och kränkande behandling enligt följande:

1. Utbildningsnämnden ger lärande- och kulturförvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till ett gemensamt Trygghetsprogram för de kommunala utbildningsverksamheterna i Lidingö stad.
2. Utbildningsnämnden ger lärande- och kulturförvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag för implementering av ett Trygghetsprogram (Dnr UN/2019:237).

Programmet börjar gälla november 2020 och kommer att utvärderas i sin helhet i juni 2023. Målen följs upp årligen i det systematiska kvalitetsarbetet, såväl på enhetsnivå som på huvudmannanivå.

Juridisk bakgrund

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen).

I läroplanernas avsnitt om normer och värden framgår att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Enligt vuxenutbildningens läroplan ska utbildningen främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse (bilaga 1).

Trygghetsplan

Alla barn och elever har rätt till en trygg och stimulerande miljö fri från diskriminering. Förskolan, skolan och fritidshemmet ska enligt 3 kap. diskrimineringslagen arbeta främjande och förebyggande med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och undanröja hinder för allas lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Med diskrimineringsgrunder menas kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt 6 kap. skollagen ska ett målinriktat arbete bedrivas mot kränkande behandling. Därför ska en plan upprättas varje år med en översikt av de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Lidingö stads utbildningsverksamheter arbetar systematiskt för att motverka och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Detta sker genom ett kontinuerligt arbete med aktiva åtgärder och ett målinriktat arbete som dokumenteras i Trygghetsplan i verktyget Stratsys. Arbetet ska ske i samverkan med barn, elev och personal.

Åtgärder vid diskriminering eller kränkande behandling

Skyldighet att anmäla, utreda och åtgärda

Lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla det till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen ansvarar för att skyndsamt utreda omständigheter kring kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. I förekommande fall ska huvudmannen också vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra framtida kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier (6 kap. 10 § skollagen).

Förbud mot kränkande behandling för personal

Enligt bestämmelserna är det förbjudet för personal att utsätta barn och elever för kränkande behandling. Med personal menas samtliga anställda och uppdragstagare som arbetar inom verksamheten (6 kap. 3, 10 § skollagen).

Staden har utarbetat Riktlinjer vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier som gäller för samtliga skolformer, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Av riktlinjerna framgår arbetsgången för personal och rektor. Arbetsgång består av följande sex steg; anmälan, utredning, åtgärder, uppföljning, utvärdering och ärendet avslutas. Alla stegen i processen genomförs och dokumenteras digitalt i Easit (bilaga 3)

Definitioner

Diskriminering omfattar trakasserier och sexuella trakasserier och en förenklad beskrivning av lagens definition av diskriminering är att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska också ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Kränkande behandling innebär ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet utan att vara diskriminering.

För vidare definition av begreppen diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier samt kränkande behandling se bilaga 2.

Syfte och mål

Syftet med Trygghetsprogrammet är att alla barn och elever ska känna sig trygga och verksamheterna ska vara fria från diskriminering och kränkande behandling. Vidare ska programmet definiera på vilket sätt detta arbete ska genomföras med utgångspunkt i lagstiftningen. Trygghetsprogrammet ska fungera som ett stöd till verksamheterna så att de kan utveckla trygghetsarbetet och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Trygghetsprogrammets övergripande mål är att alla barn och elever ska känna sig trygga i Lidingö stads förskolor, skolor och annan pedagogisk verksamhet. Övriga mål är:

- Tryggheten bland barn och elever ska öka.
- Lidingö stads förskolor, skolor och annan pedagogisk verksamhet ska vara fria från diskriminering och kränkande behandling.
- Antalet elever som upplever sig utsatta för trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling ska minska.

- Elever och personal ska uppleva att verksamheterna utför ett bra arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare till barn i förskolan ska ha god kännedom om förskolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Metoder och genomförande

Trygghetsprogrammet har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av olika professioner inom lärande- och kulturförvaltningen. Skolverkets utvärdering och slutsatser i *Vad fungerar? - Resultat av utvärdering av metoder mot mobbning* har varit en utgångspunkt i arbetet med Trygghetsprogrammet. Vidare har Skolverkets bok *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling* utgjort ett underlag. Rektorer och chefer inom lärande- och kulturförvaltningen har i samband med en workshop fått möjlighet att ge förslag på framgångsrika arbetssätt för att skapa trygga miljöer för barn och elever. De förslagen har utgjort ett underlag i utformande av Trygghetsprogrammet och finns med som exempel på aktiviteter. Innehåll och aktiviteter i planen kan jämföras med allmänna råd, dvs. de ska genomföras om inte verksamheten har ett motsvarande fullgott alternativ. Genom möjligheten att välja olika aktiviteter kan hänsyn tas till lokala förutsättningar.

Trygghetsprogrammet beskriver förhållningssätt och arbetssätt som är gemensamma för stadens samtliga utbildningsverksamheter och annan pedagogisk verksamhet. Programmet följer uppdelningen i ett främjande, förebyggande, upptäckande och åtgärdande arbete.

Kännetecknande för ett framgångsrikt arbete

Systematik i arbetet

Framgångsrika skolor utmärks av att det finns en systematik i användandet av olika insatser mot diskriminering och kränkande behandling, det vill säga att de är genomtänkta och används i kombination med varandra, och att det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Insatserna ska vara kopplade till skolans egna förutsättningar och erfarenheter av olika metoder.

Hela skolan-ansats

Detta innebär att all personal och alla barn och elever är medvetna om hur man agerar vid diskriminering och kränkande behandling, att alla är delaktiga och att arbetssättet är förankrat. Ett annat viktigt inslag är att det finns en samsyn hos personalen om hur arbetet ska genomföras. Den gemensamma och medvetna strategin i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling är också väl förankrad i barn- och elevgruppen.

Skolklimat

Ett positivt skolklimat utmärks av social gemenskap, präglad av tillit, förtroende och känsla av tillhörighet. Skolklimatet påverkas av flera faktorer som organisatoriska förutsättningar, sociala relationer, engagemang, attityder, normer och värderingar.

Barn och elevers delaktighet

Framgångsrika skolor har väl utvecklade relationsfrämjande insatser där barn och elever är delaktiga. När barn och elever får vara delaktiga i skolans aktiviteter och påverka sitt eget handlingsutrymme får detta positiva effekter på barnens och elevernas syn på skolan och stärker därigenom skolklimatet.

Del III

Bilaga 1. Läroplaner

Förskolans läroplan

2.1 Normer och värden

Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att efterhand omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Mål

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna och
- ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället.

Riktlinjer

Förskollärare ska ansvara för att

- barnen får sina behov respekterade och tillgodosedda och får uppleva sitt eget värde,
- tillämpa ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar,
- aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet och
- utveckla normer och förhållningssätt för arbetet och samvaron i barngruppen.

Arbetslaget ska

- visa respekt för individen och medverka till att skapa ett demokratiskt klimat, där barnen får möjlighet att känna samhörighet och utveckla ansvar och solidaritet,
- samverka i arbetet med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och kränkande behandling,
- medvetet och aktivt arbeta med jämställdhet,
- stimulera barnens samspel samt hjälpa och stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra,
- uppmärksamma och problematisera etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- uppmärksamma barnen på att människor kan ha olika värderingar som styr deras uppfattningar och handlingar och samtidigt förankra de grundläggande värdena, och
- samarbeta med vårdnadshavare, samt diskutera regler och förhållningssätt i förskolan med vårdnadshavare, för att främja barnets utveckling till en ansvarsställande människa och samhällsmedlem.

Stora stygga

Riktlinjer

2.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för diskriminering, förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor,
- i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper,
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt och
- i arbetet med normer och värden uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.
- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor,
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Gymnasieskolans läroplan

2.2 Normer och värden

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra medvetna ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde och integritet,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land,
- aktivt främja likabehandling av individer och grupper,
- uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
- visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt förhållningssätt och
- i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför.

Läraren ska

- klargöra det svenska samhällets grundläggande demokratiska värden och de mänskliga rättigheterna samt med eleverna diskutera konflikter som kan uppstå mellan dessa värden och rättigheter och faktiska händelser,
- öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa,
- klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och
- tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.

Läroplan för vuxenutbildningen

Förståelse och medmännisklighet

Vuxenutbildningen ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen inom vuxenutbildningen ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans ska bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell och etnisk mångfald. För individen är utbildningen oavsett studieform en social och kulturell mötesplats. Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket ska befastas genom utbildning i vuxenutbildningens olika kurser. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas.

Bilaga 2. Definitioner

Nedan framgår den juridiska bakgrunden till Trygghetsprogrammet utifrån bestämmelser i skollagen och diskrimineringslagen.

Diskriminering:

Diskriminering omfattar bland annat trakasserier och sexuella trakasserier och definieras på följande sätt:

1. Direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

2. Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

3. Bristande tillgänglighet: att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till - de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, - varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt - andra omständigheter av betydelse.

4. Trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

5. Sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

6. Instruktioner att diskriminera: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1-5 och som lämnas åt någon som står i lydnads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

(1 kap. 4 § diskrimineringslagen)

Kränkande behandling:

Med kränkande behandling menas ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet utan att vara diskriminering (6 kap. 3 § skollagen).

Bilaga 3.

Riktlinjer vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier.

<https://ls.lidingo.se/download/18.789640ed16d2307b8c4e565/1571307914528/Riktlinjer%20vid%20k%C3%A4nnedom%20om%20att%20ett%20barn%20eller%20en%20elev%20anser%20sig%20ha%20blivit%20utsatt%20f%C3%B6r%20kr%C3%A4nkande%20behandling%20-%20reviderade%202019-09-20.pdf>

LIDINGÖ STAD